

СЪВРЕМЕННАТА КРИЗА И БЪЛГАРИЯ УТРЕ
– ОТГОВОРЪТ НА СОЦИАЛИСТИТЕ
БЪЛГАРИЯ - НОВА СОЦИАЛНА ДЪРЖАВА!

Политическа резолюция на 48-ия конгрес на БСП

„Социалната държава, всеобщият достъп до образование и здравеопазване и борбата за основните права подобриха живота на безброй хора и създадоха по-равноправни, справедливи и сигурни общества. През ХХI век нашето движение продължава да формира по-добро бъдеще за всички.“

Из Декларацията за принципите на
Партията на европейските социалисти,
ноември 2011 г.

Съвременният капитализъм изпадна в криза, която съвсем не е циклична, а напротив, е криза на самата система – дълбока, всеобхватна и дълготрайна. Парите помитат политиката, „телевизионната демокрация“ промива паметта и програмира мозъците, а двете заедно прояждат държавността.

„Свободният пазар“, безогледната приватизация поляризират общества и пропиляват шансовете за напредък на милиони хора, на цели народи и държави. „Свободният“ днес гражданин се оказва всъщност все по-притиснат от диктата на властта, от лишенията на недоимъка.

У нас, в България, ударите на кризата се преплетоха с пораженията от провалените реформи на прехода. Вместо да ги превъзмогне, както се заканваше, управлението на ГЕРБ допълнително ги засили с политиката си, обслужваща олигархията за сметка на гражданите и на обществото.

Кризата обещава да остане да властва още поне десетилетие. ГЕРБ се канят да продължат, както си знаят още един мандат – поне! Перспективата при това положение може да е само една – още застой и затъване, още повече обедняване и безизходица.

Тази перспектива води и до още по-твърдо засядане на дъното на европейските класации – и по престъпност и корупция, и по стандарт на живот, и по натиск върху медиите, и по неспособност да се усвояват и

планират средствата по еврофондовете. Резултатът е един-единствен – все по-тежка външнополитическа изолация на България, превръщаща я в „периферия на периферията“.

Ние, българските социалисти, категорично не приемаме такава „перспектива“! Защото друг начин има и защото сме длъжни като общество да се събудим за надвиващ отпор срещу всичко онова, което ни предлагат управляващите днес.

Нашата заявка за алтернатива е ясна – левият проект за социална държава. Но не държава „хранилка“, ей-така раздаваща блага. Напротив – държава с авторитет, годна първо да изисква от гражданите си съзнателен принос за упорит труд и отговорно поведение, особено в условията на криза.

Държавата – на гражданите и за гражданите!

Горчивият урок от над двадесет години хаотично лутане е очевиден – без съвременна държава, способна да бъде пазител и партньор, напредък няма. Затова задача на задачите днес е да се заемем да съградим България като **модерна европейска държава** на XXI век. Нашата, на социалистите заявка, е, че такава държава не може да бъде друга, освен **социална**. На този терен сме готови да се състезаваме с другите предлагани платформи.

Една е налагащата се първа стъпка – тотална война **срещу ширещото се** нагло и безнаказано **беззаконие**. Длъжни сме безапелационно да изхвърлим от употреба „мутренския“ тип управление, включително и когато ни се представя като „бащинска загриженост“. Да изметем от улицата грубиянската демонстрация на „правото на силата“, от властите – отвращаващата подигравка със закон и справедливост.

Категорично отхвърляме като скъпо струваща лъжа „максимата“ „държавата – лош стопанин“. Напротив – нейна първа задача сега е да си потърси **правата на стопанин, на собственик**. Да направим пълна „инвентаризация“ на общественото, на публичното, за да си получим като граждани дължимото; за да съхраним и умножим онова, което не бива да се приватизира; за да преценим кое е нужно да върнем на държавата и обществото.

Държава на гражданите задължително предполага надеждна система за защита на основните човешки права – на живот без полицейско насилие и „надзор“, на социална защита; на работа с достойно заплащане, на свобода на словото; защита срещу всякакъв род дискриминация. Да култивираме категорични нагласи и формираме работещи институции, способни на дело да осигурят равна защита за всеки.

Пътят към такава държава е един – **свободни и демократични избори**. Избори, които излъчват парламент, а той – правителство и власти, на които хората имат доверие и които редовно се отчитат пред тях. Всякакви „експерт-технолози“, „биткаджии“ и подобни специалисти трябва да бъдат „посъветвани“ да се откажат от задкулисните си „маньоври“, като вместо това, опирайки се на рядката си компетентност, вземат да допринасят за организирането и провеждането на избори – неподправен израз на волята на избирателя.

Тук опираме до особената **отговорност на партиите и политиците**, защото те по закон и норми на представителната демокрация са факторът, който определя властен ли е гласът на гражданите, или е подменен от „проектите на интереса“ в съавторство с „обръчите от фирми“, в крайна сметка – има ли морал в политиката, или напротив.. Еднозначно отхвърляме „теориите“ за такъв род „проекти“ като едва ли не нормата на прехода, през който повсеместната корупция се обявява за „смазката“ на демокрацията (която за българина освен това била и нещо като тайно оръжие за процъфтяване), а купуването на гласове – неотменен императив на „демократичното съзряване“.

Те, партиите са отговорни свободните избори да се превърнат в средство за формиране на отговорни институции, а не за парцелиране на територии на котерийни интереси. Затова е нужна всеобхватна реформа на **институционалните структури** и на държавната администрация, като се започне от Народното събрание. С прякото участие на гражданските инициативи на мястото на сегашните неработещи и разнопосочни власти трябва да създадем органи и служби, успешно защитаващи правата на гражданина и интересите на страната.

Така и остана неосъществена децентрализацията на права и отговорности в полза на **местното самоуправление**. Категорично се обявяваме за пълноправни и дееспособни общини като най-важното условие гражданите да получат решения на проблемите си, да упражнят правото си на носители на властта, от която зависи живота им.

Двойната задача максимално да оползотворим членството в Европейския съюз, както и достойно да допринасяме за неговото развитие, си остава въпрос на бъдещето. **България е държава-членка на ЕС** и като такава е споделила своя суверенитет с неговите институции – парламент, съвет и съд. Това ни задължава да съобразяваме програмите и плановете си с европейските норми, да постигаме параметрите на стратегията „Европа 2020“ и същевременно най-активно да търсим, особено в сегашния период на кризисни трансформации, формите и съюзниците за развитието на тези норми и параметри като опори на европейския социален модел на новото столетие.

Ние сме за активна политика на България на Балканите и в Черноморския регион в полза на мира, добросъседството и сътрудничеството. В този контекст в политиката си държавата да защитава националните интереси пред своите съседи, в т.ч. отстояването на историческата истина и защитата на имуществените интереси на бежанците от Източна Тракия и Мала Азия.

И в условията на еврочленство въпросите на **националната сигурност** си остават отговорност на отделните държави-членки. Затова, наред със съвременната отбрана в контекста на пълноценно членството в НАТО е наложително изграждането на работеща система, гарантираща приемането на национално отговорни решения по стратегическите въпроси на сигурността на страната. Необходимо е България да придаде и нова динамика на стратегическото си партньорство и взаимоотношения с новите центрове на динамичен растеж и развитие – с Руската федерация, както и с Република Турция, Китай, Индия, Бразилия.

В днешния свят на фундаментални геостратегически трансформации един фактор си остава от съдбовно значение – духът на нацията, съзнанието за обща съдба, основана на преживяното, на споделени ценности и възжеления. Днешната ни държава следва отново да стане „**държава на духа**” – онзи стожер на българския народ, съхранил го във времената на най-сурови изпитания и окрилил го в миговете на върховни постижения; не по-малко необходим и днес като отрицание на сегашния застрашителен срив на ценности и духовни устои на обществото. Ние сме за активна политика на интеграция на етнически и религиозни групи в българското общество.

Това днес значи **българската култура**, уникална по националното си богатство, широко отворена към света, да стане постоянен спътник в ежедневието и водеща доминанта в празниците. Но днес **медиите** са факторът, който буди или приспива духа, те са, които диктуват тонуса на обществото. Затова гражданите, обществото, ако желаят свободата си, са длъжни да определят ролята и правилата на медийната среда, в която пребивават. За нас принципът е еднозначен – медийна свобода, защитена от покупко-продажбата на съвест и „облагородявана” от споделени норми на професионална етика; информация и анализи, стимулиращи съзнанието за същественото, за стойностното.

Политиката - за хората и за земята!

За нас държавата не е самоцел, а неотменимо условие за успеха на националната кауза, която времето ни диктува – **догонващо развитие** за

качество на живот на българските граждани, което им предлага достойна житейска реализация, лична сигурност и увереност в утрешния ден на страната. Но нашата отправна точка не са „златните правила“ на бюджетните лишения, а напротив – развитието и насърчаването на работната сила, на човешките ресурси в хармония със земята, с природата.

Сред многото приоритети и потребности **всеобщото образование** се откроява като „пръв сред равни“, като задача на задачите за всяка нация, тръгнала да преследва стандартите за достойно заплащане за производителен труд, за духовно развитие и демографско бъдеще. Ето защо отправно начало на политиката ни за догонващо развитие е да осигурим пълен обхват и безплатно обучение на децата от предучилищна възраст до завършване на средното си образование, както и спад на отпадащите от училище до под 10%.

Без всеобща грамотност не можем да имаме качествено **висше образование**, системи за **професионална квалификация**, за **учение през целия живот**. Застъпваме развитието на социалната функция на държавата за равен достъп до висше образование, в това число чрез специализирани фондове за подготвителни програми, за съвместни с бизнеса грантови схеми, за облекчаване на финансовото бреме на висшите училища.

Квинтесенция на просвещаващата се нация е превръщането на **знанието** в основата за лично преуспяване и за просперитет на обществото – вместо далаверата, вместо „ударите“ в полетата на сивия или направо черния „бизнес“. Затова се обявяваме за нов подем на националните академични центрове - **БАН, Селскостопанската академия, висшите училища** – източници на не едно челно научно постижение.

Здравият дух, просветеността остават кухи фрази извън „здрaво тяло“, без жизнена нация, осигурена с достъпно и качествено **здравеопазване и лечение**. Вместо провалилия се досегашен пазарен модел, ние се обявяваме за изграждането на нова, социално-ориентирана здравна система с превес на профилактиката. Пръв приоритет на такава система е да гарантира качествено и надеждно майчинско и детско здравеопазване, включващо достъпна стоматологична грижа за всички на възраст до 18 години.

Целенасочената **младежка политика** днес става особено остро актуална като незаменим залог за бъдещето на нацията, способна да гони водещите стандарти на новия свят. Централното изискване пред такава политика е да осигурява не просто шанс, а гаранция за първо работно място и професионален опит в доходни дейности съобразно различните способности и интереси; стартови възможности за млади семейства, за отглеждането на здрави и щастливи деца, за живот, открит за света на прогреса.

Първи препятствия за успешно догонване са застрашително нарастващите **бедност** и имуществени разломи, отпадането на цели

социални групи от доходна работа и участие в живота на обществото. Това налага предимство и коренно осъвременяване на програмите за социално включване, за активно обучение и привличане на работа на ромите, на хората с увреждания и други общности в неравностойно положение.

Хората от третата възраст, **пенсионерите** в голямото си мнозинство вместо спокойни старини днес преживяват в унизителен недоимък, лишени от лекарска грижа и елементарни условия за достоен живот. Това положение е тежко петно върху обществото ни и пряко предизвикателство към власти и политици. Заявяваме решимостта си да актуализираме пенсиите и социалните плащания в зависимост от цените на жизнено необходимите стоки и услуги, да създаваме условия за активен живот в третата възраст.

Днес нова актуалност придобива императивното изискване за **равенство между мъжа и жената** – не само в заплащането и кариерата, но и в политиката, във висшите етажи на държавната и корпоративната власт. Затова за нас догонващото развитие е неразривно свързано с разкриване на нови възможности за жените да се учат и работят в условията на грижи за децата и подрастващите, с равноправното включване на жени в структурите, решаващи за развитието на страната. Ние сме за целенасочена държавна политика на стимулиране на отговорно майчинство и родителство за възпитание и отглеждане на здраво и подготвено поколение.

Приоритетите на социалната политика са в неразривна взаимовръзка с **икономическото развитие** – и като предпоставки за високи темпове на растеж и заетост, и като резултати, изцяло зависими от динамичното развитие на националната икономика, от все по-пълната заетост на икономически активното население. Заявяваме намерението си да учредим Агенция за икономически и социални прогнози и планиране, способна да програмира комплексна социално-икономическа догонваща стратегия и да я интегрира в националните планове, разработвани съгласно директивите на ЕС.

Движещата сила за успешна догонваща стратегия следва да стане **тристранното сътрудничество** при гарантирана равнопоставеност между синдикати и работодатели с активната подкрепа на държавата. В сегашните условия главна задача на това сътрудничество е да осигури незабавен ръст на заплатите чрез увеличаване на дела на фонд работна заплата в brutния вътрешен продукт на страната.

Паралелно с това са наложителни незабавни мерки за оздравяване на **средата за бизнес** – стимули за добросъвестните данъкоплатци и отказващи санкции за неизправните; опростени процедури за учредяване и дейност на фирмите. Приоритетна задача в тази насока е срочното възстановяване на пазарните принципи в икономиката и борбата с монополите като необходимата среда за ръст на конкурентоспособността.

Особено внимание изисква утвърждаването на съгласувани правила за **„гъвкава сигурност“ на работната сила при съхранено заплащане** – освобождаване при налагащо се реструктуриране в съчетание с активни мерки за пренасочване към незаети или създаващи се работни места. За целта е нужно пряко съдействие от страна на държавата и отговорен диалог и съгласувани действия на синдикати и работодатели.

Предимствата на работещо социално партньорство, на нормализирана бизнес среда и на грижа за привличането и развитието на работната сила следва да се съчетават с активна **държавна политика за подкрепа** на вътрешното потребление, на експортната експанзия и на инвестирането и реинвестирането в дълготрайни активи в печеливши отрасли и дейности.

Опитът доказва, че динамично развитие без ясни национални икономически приоритети е невъзможно. Затова сме за утвърждаване на **приоритетни отрасли и дейности** въз основа на конкурентните предимства на страната, определени чрез процеса на тристранно консултиране, предложени от правителството и утвърдени от парламента. За целта сме и за увеличаване на държавното участие в икономиката чрез подкрепа на иновациите, осигуряване на необходимия национален ресурс за усвояване на структурните фондове на ЕС, преки инвестиции във високотехнологични предприятия и сектори с висока добавена стойност, както и повишаване на резултата за хората от оползотворяване на богатствата на страната.

Една нова индустриална стратегия следва да интегрира програмите и проектите на **зелената икономика** по начин, който насърчава, а не ограничава постигането на изпреварващи темпове и на по-висока конкурентоспособност.

Наред с промишлеността и услугите изключително внимание следва да се отдели на **земеделieto** като фактор с решаващо значение за успешно догонващо развитие – и за предлагане на качествени храни за пазара, и за износ, и за доходен поминък на голяма част от хората, и като опорна точка за комплексното развитие на извънградските райони. Решени сме да създадем Агенция за земята, която да спре по-нататъшното раздробяване на земята със законови средства и да реализира стратегия за комасация, създаваща условия за ефективно земеделие и гаранции за продоволствената сигурност на страната. Приоритет на стратегията да бъде насърчаването на различните видове земеделски кооперации като перспективна форма за стопанска дейност и социален напредък. Стратегията да осигурява съхранението и възпроизводството на земята като особено национално богатство под специалната защита на държавата и обществото.

Последователното изграждане на **модерна инфраструктура** – физическа и информационна – е безспорно задължително условие за каквото и да било съвременно развитие. Затова сме за балансирано развитие на

пътната мрежа; за ускорено оздравяване на железопътния транспорт като водещ елемент на комплексна транспортна стратегия; за информационно-комуникационни мрежи, гарантиращи сигурност, надеждност и скорост по последните международни стандарти.

Развитието на **енергетиката** като носеща конструкция на икономиката и обществото изисква национално отговорен деполитизиран подход, включващ както рязкото снижаване на енергоемкостта, така и паралелната модернизация на енергопроизводството и снабдяването. Ние сме за реализиране на проекта АЕЦ "Белене", както и на 7 и 8 блок на АЕЦ "Козлодуй", както и за цялостното гарантиране на публичния интерес в енергийния отрасъл.

Бюджетът - за стабилност и за конвергенция!

Не подлежи на съмнение, че **балансирането на** необходимите разходи с гарантирани приходи по **консолидирания бюджет** на страната е задължително условие за успешно развитие и за достигане на европейските стандарти за стабилност и конкурентоспособност. Но ние отхвърляме разбирането, че такъв баланс е постижим чрез правни норми и автоматични наказателни санкции – не за друго, а защото на практика то води до обратните резултати – до задълбочаване на кризата и на съответните дисбаланси.

Затова отстояваме подхода на **програмираното бюджетирание** на разходната част на държавния бюджет, осигуряващо необходимите средства за успешна реализация на програмите по ясно определени приоритети, съчетано със също така ясна политика за икономично поддържане на останалите публични сектори. Бюджетните програми следва да се градят въз основа на задължителни програми за реструктуриране на съответните сектори и регулиращите ги органи, които да гарантират ефикасното и контролирано разходване на бюджетните кредити.

Разходната част на бюджета да се балансира с необходимите **бюджетни приходи** чрез всички дължими данъци и плащания към бюджета. Ние сме за данъчна реформа, която се основава на прогресивното облагане на доходите, намаляване на косвеното за сметка на прякото данъчно облагане, както и на увеличеното облагане на доходите от капитал и на потреблението лукс. Освен данъчните постъпления, държавата следва да си гарантира и получаването на всички дължими ѝ плащания по приватизационни, концесионни и всякакви други договори с предмет публична държавна собственост.

Балансирането на бюджета на програмна основа в съвременните условия на икономика в застой, на огромни неудовлетворени потребности и

на неефективна публична власт е въпрос с извънредно повишена сложност. За постигане на балансирано салдо ще се налага последователно сближаване на заявките за разходи с възможностите за осигуряването им със средства, което включва и преразглеждане на някои от приоритетните задачи за даден бюджетен период. Но от определящо значение е да се утвърждава подходът на програмиране, съчетано с ефективно и балансирано данъчно облагане и законово гарантирани бюджетни постъпления, който ние категорично отстояваме.

Пред всички нас са следващите парламентарни избори. Те ще са определящи накъде ще тръгне България занапред в новия свят на XXI век.

Нямаме право на бездействие, на по-нататъшно „снишаване” като едва ли не висша форма на държавническа мъдрост. Изборът е пред всеки български гражданин – желаш ли да бъдеш господар на съдбата си, да градиш бъдещето си в уважаваща себе си и уважавана от другите държава.

Ние, българските социалисти, днес заявяваме своето дълбоко убеждение – пътят към ново качество на живот в свобода, справедливост и солидарност е догонващото развитие на България като съвременна социална държава на новото столетие.

В нашата партийна програма **„За България – свободни граждани; справедлива държава; солидарно общество”** формулирахме политиката си за социална демокрация за развитието на активна социална държава по европейските модели съобразно българските условия като път към осъществяване на основополагащите ценности на демократическия социализъм.

За нас равната свобода е същината на справедливостта. Свободата, справедливостта и солидарността са основните ценности на демократическия социализъм. Наред с тях в програмата си поставяме: равенството, мира, труда, хуманизма, хармонията между човека и природата, родолюбието.

Призоваваме другите политически формации към състезание на програмни проекти, а гражданите – към не по-малко отговорно ангажиране с делата на обществото и страната, към съзнателно и активно участие в избора на по-нататъшния път на днешна и утрешна България!

(Приета с решение на
48-ия конгрес на БСП
19 и 20 май 2012 г.)